

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Petri Ridolphini J. C. Nobilis Cortonensis, Patritiiqve
Romani, Ac Protonotarii Apostolici, De ordine procedendi
in Iudiciis in Romana Curia Praxis Recentior**

Ridolfini, Pietro

Coloniae Agrippinae, 1680

Caput II. De Præparatoriis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99137](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99137)

de plano, sine strepitu, & figura iudicii, Clem. dist. 1. de iudic.

- 158 Operantur autem dd. verba, prout in beneficiis, ut possit procedi summarie in causa, etiam si sit prophana, vel non sit beneficiis, *Mohed. dec. 6. n. 1. in fin. de rescript. Mandos. in form. 3. commissi. in verb. prout in beneficiis*, *Marchef. de commissi. appell. in Rom. Cur. p. 1. c. 5. n. 140. & seq. fol. 209. secundum nov. impressi.* Et ut dilationes debeant esse breviores, non tamen ut tollantur probationes opportuna, quod procedit, sive in Rota, sive extra Rotam.
- 159 Et licet in Rota vigore Innocentianæ procedatur summarie, ut supra; Primò in causis miserabilibus, de quibus in l. Unica, C. quando Imper. inter Pupili. &c. Secundò in causis à scutis 500. infra, *Marchef. de Commissi. d. par. 1. cap. 5. nu. 142. † A.C.* tamen in omnibus causis potest, prout in beneficiis, ut supra, procedere virtute suarum facultatum in locis supra allegatis, quæ omnia quomodo procedant in praxi suis loco, & tempore demonstrabitur.

SUMMARIUM CAP. II.

- 1 Causæ omnes preparatoria sunt summaria; idè prius de illis, quàm de causis preparatis, videtur agendum.
- 2 In Tribunali A.C. productis parte citata, preparatorius obinetur monitorium.
- 3 Citatio ad dicendum contra preparatoria, & eius formula, & processus.
- 4 Preparatoria, & eorum formula.
- 5 Productio preparatoriorum, & eius formula.
- 6 Protestatio contra preparatoria, & eius formula.
- 7 Monitorium ad respondendum preparatoriis, & eius formula.
- 8 Executio, & relatio executionis monitorii, & eius formula.
- 9 Protestatio contra monitorium, ad respondendum preparatoriis, & eius formula.
- 10 Citatio ad respondendum preparatoriis, & eius formula, & processus.
- 11 Alia citatio ad respondendum preparatoriis, & eius formula, & processus iuxta praxim recentiorum Tribunalis A.C.
- 12 Parte contumace in respondendo preparatoriis, expeditur mandatum, & sit contra eam executio.
- 13 Si preparatorius non est de iure respondendum, sit de hoc protestatio opportuna.
- 14 Responsiones factæ preparatoriis adnotantur in margine ab actuario, per verbum credit, vel non credit, & quomodo adnotetur comparitio partis.
- 15 Preparatoria quid sint?
- 16 Preparatoria ad quid inventa?
- 17 Conveniendus uti heres potest interrogari, an, & pro qua parte sit heres, & quare?
- 18 Quis potest interrogari an, & pro qua parte sit heres, quando actor dubitet contra quem, & qua parte debeat experiri.
- 19 Conveniendus actione reali si actor dubitet, potest interrogari, an, & pro qua parte, & quo titulo possideat.
- 20 Conveniendus actione reali negans se possidere, si con-

vincatur de mendacio, amittit possessionem, & actor potest petere se immitti in possessionem tanquam vacantem.

- 21 Conveniendus actione personali, de mendacio convictus, non perdit possessionem.
- 22 Conveniendus actione reali negans se possidere, licet de mendacio convictus fuerit, si cum peniteat ante litem contestatam, non perdit possessionem.
- 23 Casus sexdecim, in quibus conveniendus potest interrogari ante litem contestatam.
- 24 In Curia A.C. post citationem ad dicendum contra jurat, & productionem Apocæ, citatur pars ad recognoscendum manum suam.
- 25 In petitione hereditatis potest quis interrogari an, & pro qua parte possideat, & ulterius quo titulo possideat.
- 26 Preparatoria interrogationes sunt officio iudicis non iure actionis.
- 27 In preparatoriis interrogationibus proceditur sine libello.
- 28 Preparatoria interrogationes possunt fieri, tam ante libellum, quàm in libello.
- 29 Preparatoriis respondere recusans, cogendus est per iudicem juris remediis opportunis.
- 30 Preparatoriis quis non tenetur respondere in decem, & novem casibus, & in quibus.
- 31 Ad exclusionem actoris, qui suam intentionem fundavit, cogitur quis docere de titulo, nisi velit condemnari.
- 32 Positiones fuerunt inventæ à consuetudine, interrogationes à iure scripto.
- 33 Positiones sunt per verbum, Pono; Preparatoria verò per verbum Interrogo.
- 34 Ponens tenetur jurare positiones veras, secus interrogans.
- 35 Positiones post litem contestatam, preparatoria verò, ubicumq; acquis suadet producantur.
- 36 Ponens satatur, interrogans verò non satatur.
- 37 Ponens obligatur ex sua confessione, secus interrogans.
- 38 Pars non auditur per modum interrogatorii, nisi super preparatoriis, sed in negotio principali, nisi per modum positionis, vel articuli.
- 39 Respondens positioni obligatur, sicut respondens interrogationi.
- 40 Respondendum est medio juramento, tam positioni, quàm interrogationi.
- 41 In casibus, in quibus non admittitur positio, nec etiam admittitur interrogatio.
- 42 Interrogationes sunt ad litem preparationem ante contestationem illius.
- 43 Omnis preparatorius per oblivionem ante litem contestatam, potest pars super illis interrogari, etiam post contestationem.
- 44 Interrogationes admittuntur post contestationem.
- 45 Interrogationes cur post litem contestatam fieri possint.
- 46 In summariis iudex potest interrogare etiam post conclusum in causa, etiam ad instantiam partis, dummodo, quando quis interrogatur super negotio principali dantur positiones.
- 47 Iudex in causis ordinariis potest tam circa ea, quæ decisionem causæ non respiciunt, quàm in declaratione dubitationis exorte interrogare partes ex officio, etiam post conclusum in causa.

48 Iudex

- 48 *Judex in decisorio non potest in causis ordinariis interrogare super novo articulo ad fundandam par-
tis intentionem, ad eius instantiam, nec etiam ex
officio post conclusum in causa.*
- 49 *In Tribunali A.C. poterit Judex indistinctè inter-
rogare partes etiam post conclusum in causa ad
partis instantiam, quia A.C. in omnibus causis pro-
cedit summarie.*
- 50 *In Tribunali A.C. citatur ad declarandum, an sit,
vel velit esse heres, & observatis quatuor termi-
nis, deputatur curator, cum quo prosequitur judi-
cium.*

De præparatoriis, Pars secunda, Cap. II.

A **U**M sæpè in Judiciis fiant
interrogationes præparato-
riæ, quæ, ut supra dictum fuit,
etiamli ad caulorum ordina-
riam præparationem fiant,
inter causas summarias con-
numerantur. Ideo antequam de caulis præpara-
tis agatur, videtur de præparatoriis præmit-
tendum.

2 In Tribunali igitur A.C. in causis, in quibus
præparatoria sunt necessaria, vel opportuna, illis
confectis, & in folio descriptis, ac in Actis cita-
ta parte productis, obtinetur monitorium, &
proceditur ut infra, videlicet
A.C.N.

3 Citetur NN. ex adverso principalis, ad dicen-
dum contra præparatoria facta data, videndum
illa per D. recipi, & admitti, & committi No-
tario receptionem juramentorum in forma, ad
p.d. instante NN. principali, live, &c.

N. Notarius.

Et in termino d. citationis executæ, ac repro-
ductæ, exhibitis præparatoriis in Actis, ut infra
obtinetur decretum, videlicet.

NN. repetit præparatoria hac die in Broliar-
do producta, & petiit, & obtinuit, ut supra, sal-
vo jure, &c. nisi per totam, &c. omni &c.

4 Interrogationes verò, seu præparatoria hu-
jusmodi possunt fieri juxta infra scriptam for-
mulam, & alias mutatis mutandis, secundum
facti contingentiam.

Formula præparatoriorum.

Præparatorias interrogationes infra scriptas
dat, facit, exhibet, & producit Procurator, & eo
nomine NN. contra NN. petens recipi, & ad-
mitti, & partem adversam compelli, & cogi ad
respondendum illis, medio juramento tactis,
&c. purè, & simpliciter, per verbum credit, vel
non credit, sub pœnis arbitrio Domini, om-
ni, &c. salvo jure, &c. non solum, ut supra, sed
omni alio &c. & vulgari sermone &c.

Prima s' interroghi dicto NN. se sia herede
di NN?

Secundò per qual parte sia herede?

Terzò, se sia Herede per Testamento, ò ab
intestato?

Quartò se possiede una casa posta in Roma
nel rione di N. à lato alli beni di NN, & di NN.

Quintò, con qual ragione la possiede?

Settò se le possieda tutta, ò parte, per qual
parte?

Super aliis, &c.

5 Quorum quidem præparatoriorum produ-
ctio potest fieri in actis, ut infra, videlicet.
Pro NN. contra NN.

In officio NN. facto per compulsum produ-
xit interrogationes, seu præparatoria, prout in
folio tenoris &c. medio juramento tactis &c.
juravit de calumnia in forma, & petiit cogi, &
compelli partem adversam ad respondendum
illis, medio juramento tactis &c. purè, & sim-
pliciter, ac omni &c.

6 Ex adverso potest fieri hæc protestatio, vide-
licet,

Pro NN. contra NN.

In officio NN. contra prætenfa præparato-
ria dixit pro nunc generalia, verbo salvo jure
&c. omni &c.

Succesivè, pro habenda responsione ab ad-
versario, obtinetur monitorium tenoris, vide-
licet.

7 De mandato illustriss. & Reverendiss. D. A.C.
sive R. P. D. N. eius in civilibus locum tenentis,
& ad instantiam NN. principalis, tenore præ-
sentium,

Moneatur NN. ex adverso principalis, qua-
tenus inf. a triduum proximum, sub pœnis &c.
pronunciationis pro confessans, & aliis a bitrio
Domini &c. debeat interrogationibus in Actis
exhibitis respondisse, & singulariter singulis
purè, & simpliciter per verbum credit, vel non
credit, medio juramento tactis &c. ac verita-
tem deposuisse, & præsentibus omnino parui-
se &c. deducens &c. & alias omni &c. & si quis
&c. omni &c.

NN. Notarius.

Locus & Sigilli.

8 Hoc monitorium datur cursori, qui illud
exequitur personaliter, & de executione in pede
illius fidei facit, & de executione in pede
eiusdem in actis adnotatur, ut infra, videlicet.

Pro NN. contra NN.

Coram D. meq. NN. Sanctissimi D.N. Cur-
sor retulit se ad instantiam NN. monuisse NN.
pro ut in folio tenoris &c. prout habuit in man-
datis, omni &c.

9 Ex adverso potest fieri hæc protestatio, vide-
licet

Pro NN. contra NN.

In officio NN. contra prætenfum monitori-
um dixit pro nunc generalia, verbo salvo ju-
re &c. omni &c.

Verùm si monitus fuerit contumax in re-
spondendo, elapsis tribus diebus citatur, ut in-
fra, videlicet.

A.C.N.

10 Citetur NN. ex adverso ad respondendum.
Interrogationibus, seu præparatoriis in actis
productis, juxta formam monitorii, alias viden-
dum pronunciar pro confessatis, ad p.d. instan-
te NN. principali, live, &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. Petiit, & obtinuit ut supra, nisi ad p.d.
cum intimatione, omni &c.

A.C.N.

A.C.N.

Intimatur NN. exadverso principali, qualiter D. pronuntiavit prapatoria pro confessatis, & aliis, prout in actis, &c. instante NN. principali, five, &c.

N. Notarius.

Sed quia supremum Tribunal A.C. non attendit fictas confessiones, ut diximus supra, par. 1. c. 10. n. 104. cautius erit, tam in materia positionum, quam prapatoriorum in eo citare partem, prout praxis recentior quotidie observat, ad respondendum positionibus, vel prapatoriis, aliis videndum gravari, ut infra, videlicet

A.C.N.

Citur NN. exadverso principalis, ad respondendum prapatoriis in actis datis, juxta formam monitorii, aliis videndum gravari, & gravamen, ac pro eo mandatum necessarium, & opportunitum, relaxari, ad p. d. instante NN. principali, five, &c.

N. Notarius.

Decretum.

NN. Petit, & obtinuit gravari d. NN. in Julii NN. quolibet die, donec paruerit, & ut supra, nisi ad p. d. cum intimatione, omni &c.

A.C.N.

Intimetur NN. exadverso principali, qualiter D. relaxavit gravamen, & aliis prout in actis, instante NN. principali, five &c.

N. Notarius.

12 Quo casu, si termino elapso, citatus non respondet interrogationibus, expeditur contra eum mandatum pro gravamine, & summa Judici benevola, & proceditur ad capturam pignorum, & illorum subhastationem, donec gravatus tadio affectus respondeat, quæ quidem executio non tolet expectari, nam citatus, ut supra, solet parere mandatis, & respondere prapatoriis.

13 Exadverso si dentur interrogationes, quibus non si de jure respondendum, ut infra poterit fieri de hoc protestatio opportuna, secundum contingentiam facti.

14 Responsiones autem singulæ adnotantur per Notarium in margine cujuslibet interrogationis per verbum credit, vel non credit, & in pede prapatoriorum adnotatur ab eodem Notario comparitio partis, ut infra, videlicet

Die NN. comparuit NN. & respondit supradictis prapatoriis, prout in margine cujusque illorum, &c. omni, &c.

Observationes.

A
15

Rapatoria sunt interrogationes, quæ fiunt, tam ante, quam post litem contestatam, l. 1. ff. de interrog. act. glo. in l. qui petitorio, in verb. utitur, ff. de rei vendic. Anchar. in cap. Abbate, nu. 1. vers. practica ergo, de sent. &

re Iud. in 6. Salust. Tiber. in prax. lib. 2. cap. 13. nu. 35 vers. Caterum, Roman. conf. 373. n. 3.

16 Et fuerunt inventæ hujusmodi interrogationes prapatoriae, ne quis litigando frustratorie laboraret, l. qui petitorio. in princ. ff. de rei vindic. Anchar. in d. cap. Abbate, nu. 1. vers. sed queritur, de sent. & re Iud. in 6. Neviz. conf. 5. nu. 17. & n. 30. Arer. in §. Omnium, nu. 73. & ibi 74. n. 99. inst. de act.

Et sic ad fundandum judicium, ne actor male agat, Bald. conf. 325. in petitione, in fin. lib. 2. Angel. conf. 133. Super primo, n. 2. vers. super hoc Castr. conf. 447. Ad primum, n. 4. vers. Notandum, lib. 2. Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. cap. 51. n. 11. non autem ut actor instruat circa suam actionem, Bald. d. conf. 325. in fin. lib. 2. Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. cap. 51. n. 11.

17 Unde primò infertur, quòd actione personali conveniendus, ne, si ille non esset hæres, judicium redderetur elusorium, potest interrogari an, & pro qua parte sit hæres, l. 1. in princ. & l. qui interrogatur, ff. de interrogat. act. Papien. in prax. in form. interrogat. fin. §. Quavis, nu. 4. Marant. de ord. Iud. par. 6. sect. 7. prim. memb. 7. n. 1. Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. cap. 51. n. 2.

18 Sed hoc procedit, quando actor dubitat contra quem experiri debeat, & pro qua parte, d. l. 1. in princ. ff. de interrogat. act. Neviz. conf. 5. n. 15. & seqq. Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. cap. 51. n. 2.

19 Secundò infertur, quòd conveniendus actione reali, si actor est dubius, poterit ab eo interrogari, an, & pro qua parte possideat, necnon etiam quo titulo possideat, l. Qui servum, §. in iure, ff. de interrog. act. Papien. in form. interrogat. fin. §. Quavis, in princ. & n. 1. Marant. de ord. Iud. d. par. 6. memb. 6. n. 1. Neviz. d. conf. 5. n. 28. Menoch. de arbit. Iud. lib. 2. cap. 51. n. 10.

20 Caterum actione reali conveniendus, si negaverit se possidere, & fuerit de mendacio convictus, amittit possessionem, quæ in actorem transfertur, l. Qui servum, §. in iure, ff. de interrog. act. l. fin. ff. de rei vindic. Specul. de interrog. qua fiunt ante lit. contest. §. sciendum, n. 2. Papien. in prax. in form. interrogat. fin. §. Primò, an dictus, n. 2. & ibi Landrian. sub lit. A. Arer. in §. Omnium, n. 8. & seq. & ibi 74. n. 99. inst. de act. & actor hoc casu petere poterit se immitti in possessionem tantquam vacantem, Specul. de interrogat. d. §. sciendum, nu. 2. Landrian. ad Papien. in form. interrogat. fin. §. Quavis, sub lit. C. Ausfer. ad Capell. Tolos dec. 167 vers. Adde quod, ubi quòd reus hoc casu efficitur petitor, & non auditor amplius, nisi super proprietate.

21 Sed hoc primò non procedit in actione personali convento, §. illud quoq. in iudicis, ubi gloss. in verb. conventus, in Auth. de Trient. & semiss. Gloss. in l. fin. in verb. Iudicem, ff. de rei vindic. Landrian. ad Papien. in form. interrogat. fin. §. Primò, an dictus, sub lit. A.

22 Secundò non procedit, quando pœniteret ante litem contestatam, Bald. in l. fin. n. 2. ff. de rei vindic. Landrian. ad Papien. in d. §. Primò, an dictus, sub lit. A.

00

23 Calus

- 25 Casus autem, in quibus potest quis interrogari antelitem contestatam, sunt plures,
Primus est, an quis sit hæres?
Secundus, pro qua parte sit hæres?
Tertius, an sit hæres ex Testamento, vel ab intestato?
Quartus, an habeat in potestate servum, cuius nomine noxali iudicio convenitur?
Quintus, an, & pro qua parte possideat hereditatem, quæ petitur?
Sextus, an possideat peculium servi, vel filii, qui contraxisse dicitur?
Septimus, cuius ætatis sit ipse conventus, si ætas ignoratur?
Octavus, an possideat ædes, quarum nomine petitur cavere de damno infecto?
Nonus, an quadrupes, quæ damnum dedisse dicitur, sit sua?
Decimus, an possideat rem, quæ ex adverso petitur actione rei vindicationis?
Undecimus, pro qua parte illam possideat?
Duodecimus, an illam dolo defecit possidere?
Hos casus enumerat *Glos. in l. 1. in verb. damni, ff. de interrog. act. Necnon. Spec. de interrog. qua fiunt antelitem contest. §. secundum, n. 1.*
Decimus-tertius casus addi potest, nam conveniendus virtute Scripturæ privata poterit antelitem contestationem interrogari, an illa sit eius manu conscripta, *Roman. conf. 373, n. 1. I. andrian. ad Papien. in form. interrog. sien. in §. quavis, sub lit. B. Neviz. conf. 5, n. 30.*
24 Sed in Curia A.C. solet, post citationem ad dicendum contra iura, & productionem Apochæ, citari pars ad recognoscendum manum suam, aliâ videndum pronuntiari pro recognita, juxta praxim supra traditam, *par. 1. c. 2, sub lit. I. & sub lit. Z. num. 37, & seqq. & num. 209, & seqq.*
25 In petitione verò hereditatis, non solum potest quis interrogari, primò, an possideat, secundò, pro qua parte possideat, sed etiam, & tertio, quo jure, seu titulo possideat, & sic an possideat pro herede, vel pro possessore, vel alio titulo, & quo titulo. *Specul. de interrog. qua fiunt antelitem contest. §. Sciendum, n. 2. & seq. Bald. conf. 325. In petitione, n. 1, lib. 2. Marant. de ord. iud. par. 6 memb. 7, n. 1.*
26 Fiunt interrogationes hujusmodi non jure actionis, sed officio Judicis, *l. 1. ubi glos. in verb. actionibus, & Barr. n. 8, ff. de interrog. act. Specul. de interrog. qua fiunt antelitem contest. §. Sciendum, n. 4, vers. sed Domini, & n. 6, vers. hoc quoque, Papien. in form. interrog. sien. §. quatenus, n. 2, Marant. de ord. iud. par. 6, memb. 7, n. 1, & n. 3.*
27 Et in eis proceditur summam sine libello, *l. si Defensor, §. illud, ff. de interrog. act. Spec. in d. §. sciendum, n. 6, Papien. in prax. in d. §. quatenus, n. 1, cum aliis allegatis supra in cap. precedente lit. N. vers. secundus casus, & vers. quos quidem, n. 80, & n. 84, ante fin.*
28 Et possunt fieri tam ante libellum, quam in ipso libello, *Papien. in prax. iud. §. quatenus, n. 3, vers. Et secundum, ubi quòd utrumque est satis practicabile, Marant. de ord. iud. par. 6, memb. 7,*

num. 1, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cas. 51, n. 3.

- 29 Quòd si quis respondere præparatoriis recuset, cogendus est per Judicem juris remediis opportunis, *l. Voluit, & l. si Defensor, §. illud, ff. de interrog. act. Papien. in d. form. interrog. sien. §. Compellatis, n. 1, Salust. Tib. in prax. lib. 2. c. 13, num. 35, vers. Ceterum, ubi de observantia cogendi reum ad respondendum præparatoriis in Tribunali Auditoris Camera juxta praxim in principio hujus secundi capitis positam, testatur.*

- 30 Sunt tamen plures casus, in quibus quis præparatoriis, seu interrogatoriis respondere non tenetur.

Primus si ratione privilegii, aut aliâ, &c. non cogitur subire forum.

Secundus, si reus interrogetur de juribus actoris.

Tertius, quando fit interrogatio de negotio principali, super quos lis vertitur; nam tunc sunt necessariae positiones.

Quartus, quando quis interrogatur de crimine, seu turpitudine, prout, an sit perjurus, excommunicatus, vel infamis.

Quintus, quando quis respondendo veniret contra proprium juramentum, aliâ præstritum.

Sextus, quando fit interrogatio de facto alieno, licet in civilibus possit peti terminus ad deliberandum, & sic respondendum per verbum credit, vel non credit.

Septimus hæres cum beneficio inventarii non potest interrogare creditores, & Legatarios, an hereditas sit solvendo.

Octavus, is, contra quem agitur rei vindicatione, non tenetur respondere, an actor sit dominus.

Nonus, quis non tenetur respondere de proposito in mente retento.

Decimus, nec de impertinentibus ad causam.

Decimus-primus, nec an possideat bona, vel mala fide.

Decimus-secundus, nec interrogationi juris.

Hos casus latè enumerat, & comprobat *Marant. de ord. iud. par. 6, memb. 7, num. 2, & seqq.* Ponit etiam tertium casum *Bald. conf. 325, In petitione, num. 1. vers. Item nunquid, & conf. 326, Acturus, num. 2, vers. sequitur, al primo, ubi de communi, lib. 2. Castren. in l. iudices, num. 6. C. de iud. ubi dicit hoc notandum, Jafon. in d. l. iudices, nu. 6. C. de iudic. Sextum verò casum ponit similiter *Bald. d. conf. 326, num. 2, in fin. vers. sequitur, lib. 2. Et decimum ult. Bald. d. conf. 325. In petitione, num. 1, vers. sed numquid, ponit etiam Roman. conf. 249, num. 1, & seq. & ibi Mandos. lit. C. Quibus addi potest**

Decimus-tertius casus, quando interrogationes sunt duplices, & copiose, *Bald. conf. 176, Premittendum, post med. vers. Prater ea interrogatio, lib. 2.*

Decimus-quartus, quando quis non potest aliqua actione conveniri, *Roman. conf. 249, In casu in prin. & ibi Mandos. lit. A.*

Deci-

Decimus quintus quis non tenetur respondere interrogationibus contrariis, prout, quando quis vellet transire de petitione hereditatis ab intestato ad actionem ex Testamento, & interrogare, an Testamentum sit solemne, Bald. conf. 325. n. 2. & conf. 326. in fin. vers. sequitur, lib. 2.

Decimus sextus, nec interrogationi iuri contraria, l. confessionibus, ff. de interrog. act. l. ornamentorum, ff. de aur. & arg. leg. Bart. in l. 2. n. 13. ff. de conf. Bald. conf. 326. in fin. lib. 2.

Decimus septimus, in actione personali quis non cogitur respondere, an, & pro qua parte sit hæres, nisi certum petatur, & actio non sit solum personalis, sed etiam hereditaria, gloss. in l. 1. in verb. actio, ff. de interrog. act.

Decimus octavus, in actione reali, excepta petitione hereditatis, nemo cogitur dicere titulum suæ possessionis, Text. est in l. cogi. C. de petitione hæred. Papien. in form. interrog. sien. §. Item quo iure, n. 1. & seq.

Decimus nonus, casus generalis, ubicumque subest iusta causa non respondendi, l. & quia, §. Interdum, ff. de interrog. act. Papien. in prax. in form. interrog. sien. §. compellatis, n. 1.

31 Sed hoc non procedit causative, nam ad excludendum Actorem, qui suam intentionem fundavit, bene cogitur quis respondere de titulo, nisi velit condemnari, Castren. in l. five possidetis, n. 10. C. de probat.

Differunt autem præparatoria à positionibus in multis, &

32 Primò differunt origine, nam positiones fuerunt inventæ à consuetudine, Bart. in l. 2. §. quod observari, n. 18. C. de iur. iur. Castren. conf. 157. ad primum, n. 2. lib. 2. Interrogationes verò à iure scripto processerunt, l. 1. & tot. tit. ff. de interrog. act. Castren. d. conf. 157. ad primum, n. 2. lib. 2.

33 Secundò differunt forma, nam positio fit per verbum, posito; præparatoria verò interrogatione, per verbum, interrogo, Papien. in prax. in form. posit. Actor. §. posit. n. 2.

34 Tertiò, Ponens debet dare positiones cum iuramento, & jurare eas esse veras, aliàs pars respondere non tenetur, secù. interrogans, ff. in l. iudices, n. 7. C. de iud.

35 Quaciò, positiones sunt producendæ post litem contestatam, sicut alia probatione, interrogationes verò ubicumque id æquitas suadet, ff. in d. l. iudices, n. 8. C. de iud.

36 Quintò, qui ponit fatetur, qui verò interrogat, non facit, Bart. in l. 1. n. 6. ff. de interrog. act. & in l. 2. §. quod observari, n. 19. C. de iur. iur. ff. in l. iudices n. 6. post Castren. ibid. sub nam. 7. C. de iud. idem Castren. conf. 157. ad primum, n. 2. lib. 2. Alex. conf. 71. num. 4. lib. 3. Neviz. conf. 6. num. 16. Papien. in forma posit. actor. §. posit. n. 2. Maran. de ord. iud. par. 7. memb. 7. n. 6. Salust. Tib. lib. 2. c. 13. n. 35. vers. ceterum.

37 Sextò, Ponens obligatur ex sua confessione, secus interrogans, qui nihil ponit, Papien. in form. posit. actor. §. posit. n. 2.

38 Septimò, pars, non potest audiri per modum interrogatorii, nisi super præparatoriis iudiciorum, de quibus in l. 1. & tot. tit. ff. de interrog. act. sed in negotio principali, & causæ meæ non debet audiri, nisi per modum positionis, vel ar-

ticuli, Castren. in l. iudices, num. 7. ubi dicit hoc notandum in praxi, quia pauci sciunt, & ibi ff. num. 6. C. de iudic. Maran. de ord. iud. par. 6. memb. 7. n. 6. cum aliis cumulatis supra n. 30. vers. Ros casus.

Conveniunt similiter in pluribus, & 39 Primò, quia sicut obligatur respondens positioni, ita etiam respondens interrogationi, l. voluit, & l. fin. ff. de interrog. act. Papien. in d. form. posit. actor. §. posit. n. 2.

40 Secundò, sicut positioni, ita & interrogationi est respondendum medio iuramento, Papien. in d. §. posit. n. 2. Neviz. conf. 5. n. 21. & per verbum credit, vel non credit, Bart. in l. 1. n. 6. ff. de interrog. act.

41 Tertiò, in casibus, in quibus non admittitur positio, nec etiam admittitur interrogatio, l. confessionibus, ff. de interrog. act. Maran. de ord. iud. p. 6. memb. 7. num. 17. remissivè. d. Specula. or. m. de posit. §. Septimò, Papien. in form. posit. Actor. d. §. posit. n. 2.

42 Fiant igitur interrogationes ad præparationem litis, ante illius contestationem, Papien. in form. interrog. sien. §. quatenus, n. 2. Neviz. conf. 5. n. 15. & seq. Maran. de ord. iud. d. p. 6. memb. 7. n. 1. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cap. 51. n. 2.

43 Quòd si per oblivionem fuerint præparatoria omissa ante litem contestatam, poterit nihilominus post contestationem pars super illis interrogari, gloss. in l. qui petitorio in verbo utitur in fin. ff. de rei vindic. Abb. in c. penult. num. 15. de iuram. calum. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. cap. 51. n. 17.

44 Quinimò post litem contestatam sunt huiusmodi interrogationes admittendæ, ubicumque id iudicis æquitas suadebit, per text. in l. Ubicumque, ff. de interrog. act. l. qui petitorio, ubi Bart. ff. de rei vindic. Specul. de interrog. que sunt ante lit. contest. §. sciendum, in princ. li. 2. Maran. de ord. iud. p. 7. memb. 7. n. 3. Neviz. conf. 5. num. 30. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. cap. 51. num. 13. & seq.

45 Ratio autem, ob quam fiunt post litem contestatam, est eadem, ob quam ante litem contestationem fieri possunt: ne scilicet lis repetiatur inanis, & frustratoria, Neviz. conf. 5. n. 16. & seq. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cap. 51. num. 14. & seq.

46 Sed si quæritur, an, & quando, & quomodo quis possit interrogari post conclusum in causa, videtur distinguendum; nam aut sumus in causis summariis, aut in ordinariis: Si in summariis Iudex potest interrogare partes, five ante five post conclusum in causa, usque ad sententiam, etiam ad instantiam partis, Clem. sapè ubi gloss. in verb. interrogabit, & ibi DD. de verb. signis. Felyn. in cap. cum Joannes, num. 11. de fia. instrum. Masuer. ad Papien. in form. interrogat. sien. in princ. sub lit. B. in verb. cogitatu, in fin. Maran. de ord. iudic. p. 4. princ. distinct. 9. num. 30. & p. 2. 6. partu princ. memb. 7. num. 1. & act. 1. num. 7. Neviz. conf. 5. n. 20. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cap. 51. n. 40. lib. 2.

Dummodo quando quis interrogatur super negotio principali ad instantiam partis, dantur positiones, seu articuli, iuxta superius tradita, vers. 7. Pars non potest, n. 30.

- 47 In causis verò ordinariis, aut sumus in his quæ decisionem causæ non respiciunt, aut in declaratione dubitationis exoritur super iam aditatis, & utroque casu Iudex potest interrogare partes ex officio, etiam post conclusum in causa, *Maran. de ord. iud. p. 4. dist. 9. n. 28. Felyn. in c. cum Joannes, n. 11. de fid. instr. Neviz. d. conf. 5. n. 26. cum aliis cumulatis per Menoch. de arbitr. iud. d. lib. 2. cas. 51. n. 18.*
- 48 Si verò sumus in his, quæ decisionem causæ respiciunt, tunc aut queritur, an Iudex possit post conclusum in causa interrogare super novo articulo ad fundandam partis intentionem, & ad illius instantiam hoc facere non potest, *Maran. de ord. iud. d. p. 4. dist. 9. n. 28. Menoch. de arbitr. iud. d. lib. 2. cas. 51. n. 19. & seqq.*
- Aut queritur, an Iudex possit hoc facere ex officio, & post conclusum in causa, nec etiam potest secundum opinionem Innoc. & sequacium, quàm in praxi sustinent abiliorem dicit *Felyn. in d. cap. cum Joannes, num. 11. de fid. instr. &* quam novissimè latè defendit tollendo omnia contraria, *Menoch. de arbitr. iud. d. cas. 51. n. 18. cum pluribus seqq. licet contrarium tenuerint Jo. And. & alii, quorum opinionem æquiores asserit Felyn. in d. cap. cum Joannes, n. 11. & videri magis communem scribit Maran. de ord. iud. d. p. 4. dist. 9. n. 28. in fin.*
- 49 Ceterum in Tribunali A.C. hæc disputatio est superflua, quia A.C. habet facultatem procedendi summarie in omnibus causis, ad instar beneficialium, ut supra in cap. precedenti fuit comprobatum, & in summaris Iudex potest in interrogare indistinctè, etiam post conclusum in causa, ad instantiam partis, ex præallegatis, n. 46.
- 50 Non omitto, quòd quando in Tribunali A.C. dubitatur, an aliquis sit hæres, frequentius solet citari ad declarandum, an sit, vel esse velit hæres, aliàs videndum deputari Curatorem hæreditati jacenti, & observatis quatuor terminis servari solitis, si ille non declarat se hæredem, deputatur Curator, cum quo prosequitur Judicium, secundum facti contingendam juxta praxim supra traditam par. 1. cap. 5.
- 9 Reus tenetur exceptiones oppositas probare, aliàs nihil agit.
- 10 Probatus probandis citatur ad exhibendum.
- 11 Citatio ad exhibendum, & eius formula, & processus.
- 12 Elapso termino in Decreto contento, & intimatione reproducta, potest in iudicio exhibitionis statim expediri mandatum, & quare.
- 13 Mandatum in iudicio exhibitionis expediri solitum, & eius formula.
- 14 Reus qui fortuito scripturas amisit, potest de hoc protestari in iudicio exhibitionis, ad impediendum expeditionem mandati.
- 15 Protestatio rei ad impediendum expeditionem mandati, & eius formula.
- 16 Amisio scripturarum, si non agitur de originalibus in actis productis, vel non sumus in personis, quæ tenentur custodire scripturas, probatur iuramento, aliàs se iuris.
- 17 Reus si agitur de exhibitione litem ad fundandam intentionem actoris, potest protestari, ut in formula, non teneat, & impedire expeditionem mandati.
- 18 Decreto nullo, vel notoriè injusto existente in iudicio exhibitionis, potest sentiens se lesum, adire signaturam pro commissione causa appellationis.
- 19 Interpositio appellationis coram Iudice à quo, & eius formula, & responsio Iudicis.
- 20 Cedula appellationis, & eius formula.
- 21 Commissio appellationis in iudicio exhibitionis, & eius formula.
- 22 Commissio reformatoria cum præinserta, & eius formula.
- 23 Signatura in iudicio exhibitionis, quomodo rescribat.
- 24 Exhibitionis iudicium est summarium, & modici præiudicii.
- 25 Actio ad exhibendum quibus competat, & n. 26.
- 26 Interdictum utrobi datur pro re mobili.
- 27 Actio ad exhibendum fuit principaliter inventa ob rei vendicationem.
- 28 Exhibere quid sit.
- 29 In iudicio exhibitionis probandum est, rem fuisse penes reum de tempore mota litis.
- 30 Probatio existentia penes reum, ante litem motam, non sufficit in iudicio exhibitionis.
- 31 Existentia in materia exhibitionis non præsumitur de præterito in futurum.
- 32 Existentia iurium debet probari penes eum, à quo editio petitur.
- 33 De tempore scilicet mora litis.
- 34 Probatio existentia rei penes eum, à quo exhibitio, seu editio petitur, debet esse plena, & concludens, aliàs non relevat.
- 35 Existentia rei penes aliquem de proximo recenti probata, transfert onus probandi amissionem in illius negantem.
- 36 Si exhibitio, seu editio petitur incidenter, sufficit quòd existentia probetur penes eum, à quo exhibitio petitur, de tempore mota litis in negotio principali.
- 37 Quando quis tenetur custodire scripturas, sufficit probatio existentia penes eum ante litem motam.
- 38 Quando quis habuit scripturam à petente editionem

SUMMARIUM CAP. III.

- 1 Continuatio tituli ad præcedentes.
- 2 Agitur ad exhibendum in Tribunali A.C. contra detinentes scripturas, vel mobilia prævio monitorio.
- 3 Monitorium contra detinentes scripturas, & mobilia, & eius formula.
- 4 Monitorii executi reproductio, & eius formula.
- 5 Citatio ad exhibendum scripturas, & alia, juxta formam monitorij, & eius formula, & processus.
- 6 Monitorius potest, si vult, infra triduum negare monitorium ut in formula.
- 7 Actor in iudicio exhibitionis, negato monitorio, tenetur probare, reum an tempore iudicii introducti habuisse penes se scripturas, & bona, de quibus agitur.
- 8 Actor, probationibus destitutus, potest offerre reo partitum litis decisivum.
- 9 Reus tenetur exceptiones oppositas probare, aliàs nihil agit.
- 10 Probatus probandis citatur ad exhibendum.
- 11 Citatio ad exhibendum, & eius formula, & processus.
- 12 Elapso termino in Decreto contento, & intimatione reproducta, potest in iudicio exhibitionis statim expediri mandatum, & quare.
- 13 Mandatum in iudicio exhibitionis expediri solitum, & eius formula.
- 14 Reus qui fortuito scripturas amisit, potest de hoc protestari in iudicio exhibitionis, ad impediendum expeditionem mandati.
- 15 Protestatio rei ad impediendum expeditionem mandati, & eius formula.
- 16 Amisio scripturarum, si non agitur de originalibus in actis productis, vel non sumus in personis, quæ tenentur custodire scripturas, probatur iuramento, aliàs se iuris.
- 17 Reus si agitur de exhibitione litem ad fundandam intentionem actoris, potest protestari, ut in formula, non teneat, & impedire expeditionem mandati.
- 18 Decreto nullo, vel notoriè injusto existente in iudicio exhibitionis, potest sentiens se lesum, adire signaturam pro commissione causa appellationis.
- 19 Interpositio appellationis coram Iudice à quo, & eius formula, & responsio Iudicis.
- 20 Cedula appellationis, & eius formula.
- 21 Commissio appellationis in iudicio exhibitionis, & eius formula.
- 22 Commissio reformatoria cum præinserta, & eius formula.
- 23 Signatura in iudicio exhibitionis, quomodo rescribat.
- 24 Exhibitionis iudicium est summarium, & modici præiudicii.
- 25 Actio ad exhibendum quibus competat, & n. 26.
- 26 Interdictum utrobi datur pro re mobili.
- 27 Actio ad exhibendum fuit principaliter inventa ob rei vendicationem.
- 28 Exhibere quid sit.
- 29 In iudicio exhibitionis probandum est, rem fuisse penes reum de tempore mota litis.
- 30 Probatio existentia penes reum, ante litem motam, non sufficit in iudicio exhibitionis.
- 31 Existentia in materia exhibitionis non præsumitur de præterito in futurum.
- 32 Existentia iurium debet probari penes eum, à quo editio petitur.
- 33 De tempore scilicet mora litis.
- 34 Probatio existentia rei penes eum, à quo exhibitio, seu editio petitur, debet esse plena, & concludens, aliàs non relevat.
- 35 Existentia rei penes aliquem de proximo recenti probata, transfert onus probandi amissionem in illius negantem.
- 36 Si exhibitio, seu editio petitur incidenter, sufficit quòd existentia probetur penes eum, à quo exhibitio petitur, de tempore mota litis in negotio principali.
- 37 Quando quis tenetur custodire scripturas, sufficit probatio existentia penes eum ante litem motam.
- 38 Quando quis habuit scripturam à petente editionem